CONTROLUL INTEGRITĂȚII ASIGURAT DE AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE INTEGRITATE

Victoria MARIN

CZU: 351.08:316.614:351.9 Iammarinv@gmail.com

The integrity control is implemented with the aim of verifying and monitoring the compliance of the public administration with the rules and integrity measures established by the law, thus within this control, integrity inspectors are active with control attributions who have the right to apply legal effects of integrity violations in the public sector. This integrity control is a mechanism for verifying compliance with integrity in public administration, taking into account a series of rules and measures with the aim of preventing illicit enrichment and improper use of power in public activity. In general, the control activity informs the state and citizens about the economic activity of public agents, in order to prevent corruption actions that frequently take place in public institutions.

Integritatea înglobează un șir de principii precum, transparență, responsabilitate, competență, profesionalism, comportament etic și cinstit pe care trebuie să le întrunească un funcționar public. În contextul provocărilor actuale din Republica Moldova, se pune foarte mult accent pe promovarea integrității în administrația publică, cu scopul de a combate corupția și de a face activitatea publică un mediu transparent și de încredere pentru cetățeni. La capitolul de respectare și promovare a integrității, responsabilă este desemnată Autoritatea Națională de Integritate, instituită prin Legea 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de integritate, cu atribuții de desfășurare a controlului de integritate privind – declararea averii și intereselor personale, respectarea regimului juridic al incompatibilităților și al restricțiilor și al conflictului de interese [1, art.5]. Controlul desfășurat de Autoritatea Națională de Integritate joacă un rol important în identificarea și sancționarea cazurilor de corupție din administrația publică, contribuind la îmbunătățirea climatului de integritate prin care impune activității publice reguli de respectare a cerințelor legislative în scopul satisfacerii interesului național.

Textul principal al tezei este structurat în trei capitole, astfel: Capitolul I – **„Aspecte teoretice privind controlul integrității”** structurat în două subcapitole, definește noțiuni și tipuri de control de integritate desfășurate în cadrul administrației publice, cum acesta are loc de către cine este desfășurat și care este scopul și rolul controlului [2, p. 49] și tot odată pune accent pe importanța integrității profesionale a agenților publici în responsabilitatea și profesionalismul executării atribuțiilor de lucru.

Capitolul II – **„Asigurarea controlului de integritate în contextul noilor provocări în administrația publică”** structurat în trei subcapitole relatează despre reglementările legale privind desfășurarea controlului de integritate de către Autorita-

tea Națională de Integritate, unde este specificat atât cadrul normativ național cât și internațional în vederea organizării formelor de control ce ține de declararea averii și intereselor personale și regimul incompatibilităților și al conflictelor de interese, de asemenea este caracterizat în parte rolul mecanismului de control al agenților publici prin respectarea regimului juridic al incompatibilităților și rolul controlului declarării averilor și intereselor personale ale funcționarilor publici [3].

Capitolul III – **„Studiu de caz: Rolul Autorității Naționale de Integritate în promovarea integrității prin realizarea controlului de integritate”** structurat în doua subcapitole redă actualitatea activității Naționale de Integritate de colaborare cu instituțiile publice din țară și internaționale [4] în vederea realizării formelor de control prin schimbul de informații în identificarea incidentelor de integritate, dar și de implementare a recomandărilor realizate de rapoartele de studii ale Consiliului Europei în vederea promovării integrității și organizarea eficientă a măsurilor de control de integritate. De asemenea Autoritatea Națională joacă un rol important în promovarea integrității prin urmărirea gradului de responsabilitate a funcționarilor publici prin monitorizarea controlului de integritate ca modalitate de prevenire a corupției, însă pe lângă organizarea controlului de integritate autoritatea organizează în colaborarea cu alte instituții publice naționale și internaționale cursuri de informare și treninguri pentru funcționarii publici pentru a face cunoscut domeniul de integritate și de a se asigura că agenții publici vor executa atribuțiile de lucru în mod responsabil, profesional și integru.

Conform raportului de activitate al Autorității Naționale de Integritate, autoritatea a organizat numeroase sesiuni de instruire în intervalul de timp 2018-2023 pentru combaterea încălcării regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, însă conform datelor prezentate rezultă că aleșii locali și conducătorii organizațiilor publice continuă să încalce regimul juridic al conflictelor de interese, în special prin angajarea persoanelor apropiate în funcțiile din cadrul entităților publice pe care le conduc. Pentru încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, legiuitorul a prevăzut sancțiuni contravenționale. Iar, în funcție de gradul de vinovăție al subiectului declarării, de natura abaterii, de numărul și durata abaterilor, de comiterea unor abateri similare anterior, de prejudiciul adus interesului public și de funcția publică deținută, inspectorii de integritate pot solicita încetarea funcției sau a mandatului și aplica în privința subiectului declarării interdicția de a ocupa funcții sau mandate pe o perioadă de 3 ani [5, p.8].

În concluzie, controlul de integritate este reglementat atât la nivel național cât și internațional, astfel cadrul normativ contribuie la prevenirea corupției și la promovarea climatului de integritate în administrația publică, de asemenea cadrul normativ oferă Autorității Naționale de Integritate independență și autonomie în desfășurarea controlului privind declarațiile de avere, respectarea regimului juridic al incompatibilităților și restricțiilor și soluționarea conflictelor de interese. Prin urmare în contextul aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană, Autoritatea Internațională de Integritate

împreună cu instituțiile publice naționale și internaționale continuă să perfecționeze și să eficientizeze activitatea Autorității Naționale de Integritate în ajustarea și organizarea formelor de control, contribuind la promovarea integrității prin recomandări și practici internaționale, în primul rând de a asigura transparența în ce privește gradul de responsabilitate al agenților publici și evaluarea și depistarea incidentelor de integritate în cadrul entităților publice.

Referințe:

1. Legea nr. 132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 245-246 din 30.07.2016.
2. Rața Svetlana. Aspecte conceptuale privind controlul activității autorităților administrației publice. Chișinău: Moldoscopie. 2011. p.49.
3. Metodologia de efectuare a verificării și a controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor. Anexă la ordinul ANI nr. 9 din 14.02.2022 - https://ani.md/sites/default/files/Ord.9%20din%2014.02.2022%20Metodologia%20controale.pdf (vizitat 22.03.2024)
4. Autoritatea Națională de Integritate - https://www.ani.md/ro/node/27 (vizitat 13.04.2024)
5. Autoritatea Națională de Integritate. Raport de activitate pentru anul 2023. Chișinău 2024. p. 8.

Recomandat
***Tatiana CIOBANU**, dr., conf. univ.*